

Gyűjtő: VARGA MARIANNA
Gyűjtés ideje: 1998.

--	--	--	--

TART.: HIMNÉSEK ÉS CSIPKEK
/KÖZLEMÉNYEK/

"SOMOGY MEGYE RÉPÉLVÉSZETE"

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2 lap

FÖLDRAJZI MUTATÓ: Somogy megye

SZAKMUTATÓ: XV. B.

XIV.

LECTAROLÁS:

T É M A T E R V E Z E T

SOMOGY NÉPMŰVÉSZETE c. kötet HIMZÉSEK ÉS CSIPKÉK c. fejezetéhez
tervezett terjedelem: 3iv+képek és rajzok.

Mint országszerte Somogy megyében azaz "Somogyországban" is a legrégebbi vászonhímzések alapanyaga a kender vagy lenvászon. Himzőfonala az alapanyaggal azonos, diszként a fehérített vászonhoz fehérítettlen fonalat használtak vagy fordítva. A legrégebbi technikák közé tartozott a vagdalásos, a laposöltéses, szálszámolásos munkák mértánias, később szabadrajzu mintája, A/gyapjuhímzések/ szőrhímzések alapanyaga szintén házivászon volt és feltehetően egyidőben voltak használatosak a laposöltéses hímzésekkel, recemunkákkal.

A kender és lenvászon alapanyagot hamarosan kiegészíti a pamutos vászon, később a gyári anyagok, A fehérhímzések mellett egyre kedveltebb a fekete, a piros, a kék a piros-kék és a több szín együttes alkalmazása.

Hímzésanyaga igen változatos. Nagy hatással voltak egymásra a különböző nemzetiségek együttélése. A legkomolyabb példa erre Buzsák. A századfordulón kialakuló hímzések mintakincse már kötetlen. Tervezőik; az íróasszonyok, varróasszonyok mintáikat a legkülönbözőbb forrásból merítik.

Egy-egy kisebb tájegységben belüli változatokat, hasonlóságokat és eltéréseket, az anyag, a forma, a technika és a diszitmény sok szíjét, tér és időbeli megjelenését a hímzés is mutatja, amely a többi népművészeti ághoz hasonlóan állandóan fejlődik-változik. A hajdani kismesterek és az egyénileg alkotó népművészek munkássága mindig sok rokonságot mutatott. Az egyedi és a szériatermék fogalma már a XVIII.-XIX. sz.-ban is ismeretes.

A magyar háziipar törzskönyve ~~pl.~~/Kovács György, 1898/ pl. felsorolja, hogy Zólyom megyében 34.000 méter csipkét ~~készítettek~~ készítettek eladásra, és a közeli Veszprémi, baranyai háziipari központban készítettek hímzett férfiingeket, ingvállakat, kezelőket stb. Vajjon milyen kapcsolatban voltak Balatoni Háziipari Szövetséggel illetve a ~~Széchenyi~~ hercegi pártoló Széchenyi grófnők ~~xxxk~~ áldozatos munkásságával?

Átnézve a fenti tárgykörben megjelent publikációkat, a somogyi helytörténeti, a Néprajzi Múzeum, és a jövőben még a Kaposvári Múzeum gyűjteményét, adattárát, fotódokumentációját, a levéltári anyagokat és ha van lehetőség még kiegészítőgyűjtésre azt szeretném megismertetni, hogy milyen volt a somogyi hímzés, ~~és hogyan~~ és hogyan indult meg talán már a XIX. század második felében a polgárság számára a hímzések- csipkék készítése, mi az útja az ujravarrásnak és hogyan született újjá ez a gazdag sokféle technika, hogyan őrizte meg a parasztság a maga használatára és hogyan igyekezett külső segítséggel ezt a tudományát közkinccsé tenni.

1998, november 12.

Marianna Varga
/Varga Marianna/

HIMZÉSEK - CSIPKÉK RAJZAI ÉS FOTÓI

CSIPKÉK

műhelyrajz

R.R.M. 3 különféle szép vertcsipke szegély/és egész tárgy bemutatása
5db fekete-fehér fotó

7 db fekete-fehér fotó .Csipkézni tanulók Schwarta Erzsébet
vezetésével /Balatonendrédi csipketörté-
reprodukció te/Boross M.1981, 3.kép/

Gervai Mária-Hábel Gabriella:Csipketörténet érdekességek
Bp.1995 Balatonendrédi csipke/51-68 oldal/

55,56 felső, 59 alsó,66,67/8⁸szegélyminták
3db rajz :62,63,64 oldal

HIMZÉSEK:

szines fotók: FélEdit:Magyar népi vászonhímzések.111./lepedővég himzés
15 db részlete nagy rozettákkal,Buzsák N.M./

Domanovszky György:Magyar nép diszitőművészete 11.
76.Párnahéj,Varjaskér /XIX.sz./,77.Ing,Buzsák,XIX.sz.
78. Párnahéj,Buzsák XIX.sz/186-187/

R.R.M.Gádosfa, abrosz, ~~csipke~~

R.R.M. ~~xxix~~ 215222 lepedővég szőttessel és rátéttel disitv
R.R.M. 460 ingváll ujjának fotózása szöttes szélein h.

R.R.M. szép horvátk ,sokác himzés és buzsáki rátét /3db/

R.R.M.66.204.1. disztörülködő Gádosfa ^{Ponyává R.R.M.76.1.1.}

R.R.M. Törökkoppány szükimeg eleje /közepe/

R.R.M. Buzsáki ruzsos rátét

N.M.72.742 vagy 72.737. piros vezás női ing

fekete-fehér fotók:

18db

R.R.M. disztörülködő teljes felvétel szélekkel 66.204.

R.R.M.71.32:22. " Bonnya

R.R.M.235 Csököly röviddereku férfing

R.R.M. Vőlegénying Somogyegres 67.39.2.

R.R.M. 6854 női ünnepi ing, Táskák /minta berajzolás szerint
Buzsák /önkormányzati tájház/ gyerekágyas lepedő
/Gyertyás fotó?/

Mintakendő , 1927, /Faluház kiállításán/

Törökkoppányi női szükimeg eleje /VI./111.

Csököly, férfing piros keresztaszemes himzéssel

Pocelicák 3db egymás mellett N.M.

Csököly, fehér gyászing ujja VI./1

Törökkoppány ,női ing fehér himzéssel R.R.M.

részlet férfi ing " "

R.R.M: férfing, Kaposmérő

R.R.M. 211 497 Mesztegyő mintakendő

R.R.M. Gádosfa 214.603 és mellette másik két ¹gyermekfekető

R.R.M. Himzőasszonyok vizsgálója 1930-as évek R.R.M. 51104

Rajzok lehetőség szerint

[Handwritten signature]